

ORE KYRKA

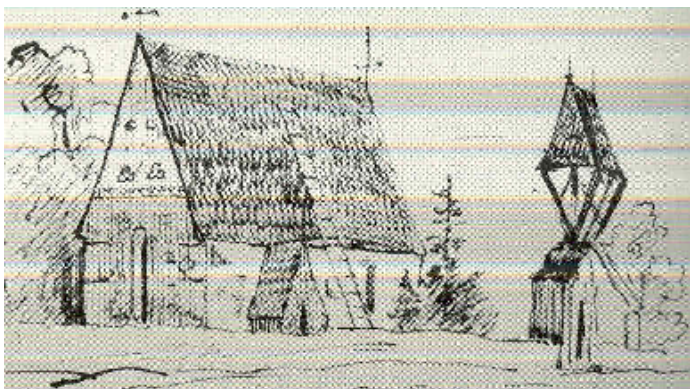
Ore Prästgård 1:3; Ore församling; Rättviks kommun; Dalarnas län

Ore socken präglas av vida skogar, myrmarker, samt odlingsmarker i anslutning till ett system sjöar. Svedjebruk och fåbodväsende har präglat socknens näringar i århundraden. På 1700- och 1800-talen utvecklades Dalfors och Furudals järnbruk, jämte en rad kalkbrott. Tillkomsten av Järnvägen Orsa - Bollnäs på 1890-talet påskyndade industrialiseringen.

Bygden var befolkad redan under stenåldern men namnet Ohret omnämns första gången i ett dombrev år 1325. Äldsta församlingsbyggnaden lär ha varit ett timrat kapell, uppfört på 1440-talet i byn Arvet.

Troligen i början av 1500-talet uppfördes istället ett kapell i sten, på en udde vid Oresjön, strax norr om dagens kyrka. Platsen var strategiskt vald, eftersom flertalet församlingsbor levde i byarna runt sjön, som var den naturliga förbindelselänken. Redan i slutet av 1500-talet utvidgades kapellet som fick putsade fasader och tegelornerade gavlar, under sadeltak med hög resning. År 1607 frigjorde sig Ore från moderförsamlingen Orsa, bildade egen församling och fick då begravningsrätt. En kyrkogård anlades vid Lukohol.

Ore nya kyrka byggdes 1870-1874, invigdes den 24 juni 1874 men togs i bruk redan två år tidigare. Den uppfördes efter ritningar av slottsarkitekt Ludvig Hawerman, som även ritade Boda och Siljansnäs kyrkor, samt Härnösands domkyrka. Siljansnäs utgjorde förebild för Ore kyrka, och uppfördes dessutom av samme byggmästare: Björk Anders Jonsson.

Kyrkan byggdes med ett treskeppigt långhus med mittvalv och pelarrader. Den har stora rundbågiga fönster, vitrappade gråstensmurar och tjärat spåntak. Byggnaden är relativt oförändrad, har i huvudsak behållit sin ursprungliga karaktär. Delar av inventarierna och inredningarna härrör från gamla kapellet. Till dessa hör Daniel Kortz altarpopsats från 1706; nummertavlorna från 1700-talet; dopfunten och del av predikstolen från 1600-talet; medeltida träfigurer och ett altarskåp. Till den nya inredningen hör den ombyggda predikstolen, de öppna bänkarna och orgelläktaren som är samtida med kyrkan. Orgelfasaden i sen empirestil uppfördes till större del 1902 men utvidgades på 1950-talet.

Kyrkomiljön

Ore kyrka ligger ungefär tre mil norr om Rättvik, nedanför riksvägen, i dalen som bildats kring Oresjön. Den utgör numera församlingskyrka för byarna i gamla Ore socken och tätorten Furudal.

Kyrkan är tillsammans med prästgården förlagd till en udde vid Oresjöns västra strand. Platsen valdes med hänsyn till byarnas placering runt sjön, som utgjorde kärnan i den vidsträckta och skogrika socknen vid gränsen till Hälsingland.

Församlingsborna som bodde på östra och norra sidan av Oresjön tog sig till kyrkan huvudsakligen över sjön, eller på kyrkstigarna kring denna då sjön inte var farbar. Intill prästgården står ännu kyrkbryggan som användes flitigt på kyrkbåtarnas tid.

Övriga byggnader

Prästgården och arrendatorsbostaden är uppförda strax söder om kyrkan, vid kyrkbryggan. Ett flertal ekonomibyggnader är ännu bevarade.

Manbyggnaden är troligen uppförd ungefär samtidigt som kyrkan, omkring 1890 och renoverad på 1970-talet.

Kyrkoanläggningen

Tre *begravningsplatser* är knutna till kyrkan. Den äldsta, på kyrktomten, tillhörde det tidigare kapellet och hör samman med socknens bildande i början av 1600-talet. Den ersattes av en ny på 1870-talet, också i anslutning till kyrkan. År 1928 utökades den gamla kyrkogården på Lukohol, ”ovanför prästgården, mot söder vid vägen till Dalbyn” dvs. sydväst om kyrkan i ett skogsparti. Det gamla bårhuset (gravkapellet) uppfördes på 1890-talet och ombyggdes 1942 efter program av arkitekt Karl Martin Westerberg.

Kyrkogården kring kyrkan inhägnas i sina äldre delar av en kallmurad stenmur, vars äldsta del härrör från 1920-talet medan dess södra utvidgning i tillkom på 1930-talet. Kyrkogården utvidgades ytterligare 1973, mot väster. Den nya delen saknar inhägnad och avgränsas mot norr av sjöstranden, mot öster av en befintlig stenmur som tillhör den äldre delen och i söder och väster av låga häckar. Den indelas av en planterad allé som leder från parkeringsplatsen i väster till tornets portal. Kvarteret söder om allén är ännu oexploaterat.

Gravkvarterens gräsytor indelas av dels grusgångar och dels av låga häckar som har vinkelräta planteringar. Norr om kyrkobyggnaden, mot en liten udde inhägnad med smidesstaket, ligger familjegraven över brukspatronsläkten Clason i Furudal. Över gravkammaren står en sarkofag av gjutjärn i empirestil uppställd på en fotställning med sockel och järnluckor; en symbol över brukets produkter och familjens ställning.

Kyrkobyggnaden omfattar ett treskeppigt rektangulärt långhus som avslutas med sakristians smalare avrundade absid i öster. Mitt på långhusets två långväggar finns förstugor. Det kvadratiske tornet med fasade hörn är uppfört mot västra gaveln. Murarna består av gråsten, med inslag av kalksten och tegel i muröppningar och avjämnande skift. (Enligt äldre uppgift förekommer även större partier kalksten, men dessa har inte gått att lokalisera.) Pelarna i kyrkorummet är av gjutjärn, tillverkade vid bruket i Furudal

Ingångar finns genom ovan beskrivna förstugor, samt i väster genom tornet. Under norra förstugan grävdes 1939 ett pannrum med kolkällare under marknivå. Utrymmena har senare anpassats för nya tekniska installationer.

Exteriör

Fasaderna är slätputsade och strukna med vit KC-färg. Långhus, absid och förstuga har under den profilerade takfoten en dekorativ putsad bård. Bården ansluter till släta pilastrar med samma utförande; pilastrarna är placerade mellan fönstren samt i hörnen. Bården har profilerade arkader av blindingar med profilerade kanter samt konsoler. Bården upprepas, med vissa variationer i detaljerna, i förstugaens och tornets gavelfält samt på tornets kropp. Bårdens dekorativa mönster är inspirerade av den medeltida kyrkoarkitekturen.

Långhuset och förstugaen har sadeltak. Norra förstugan har en plåttäckt skorsten i östra takfallet. Absidens tak är koniskt. Tjårade spån täcker sadeltaken och absidens tak. Förstugornas nockar kröns av förgyllda kors.

Långhuset har sex axlar med rundbågiga fönsteröppningar, absiden tre av samma typ. Förstugorna har smalare, rundbågiga sidofönster och ett rundbågigt överljusfönster i gavelfältet. Samtliga fönster är infällda i djupa nischer vars solbänkar är täckta med svartmålad plåt.

Förstugornas portaler är rundbågiga och har ett enkelt språng i ytterkanten. De har plåtfodrade pardörrar med rak avslutning samt ett lika brett lunettfönster över dörrarna. Norra portalen har trappa med ramp av betong, den södra trappan av sandsten.

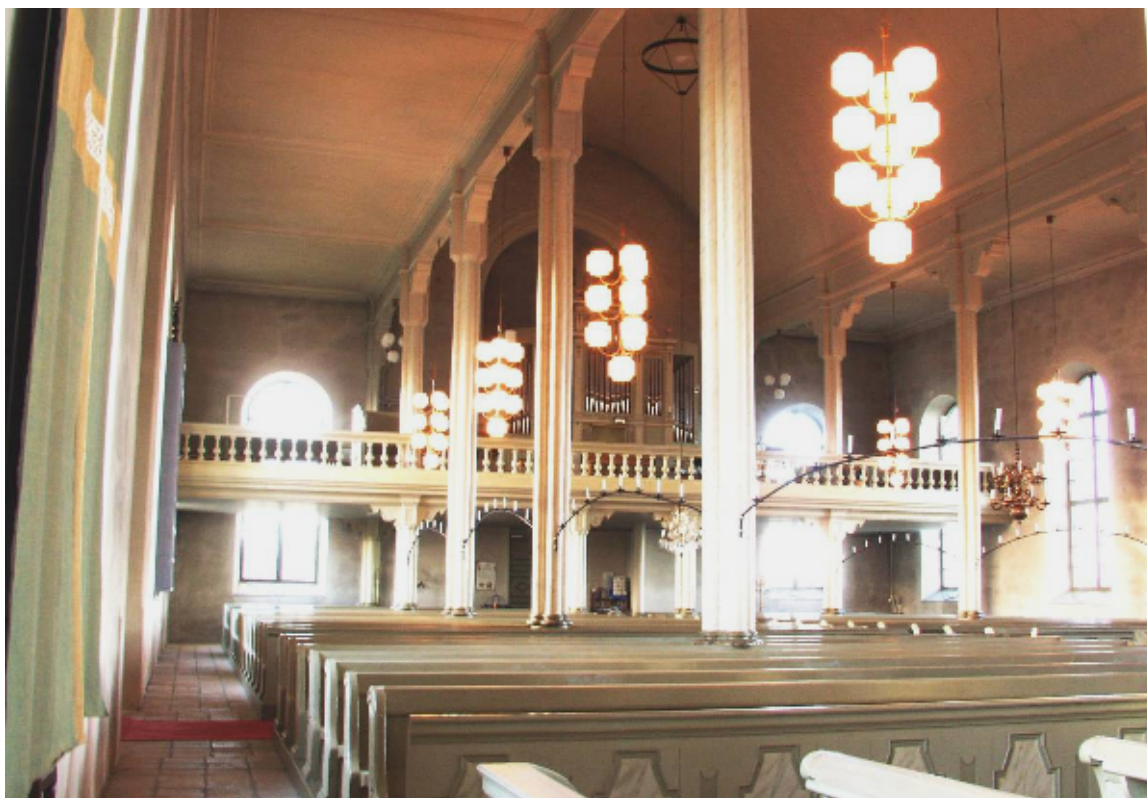
Det kvadratiske tornet har i väster en portal med en kraftigt utskjutande risalit. Portens smala sadeltak är täckt med svartmålad plåt och nocken kröns av ett kors i svartmålad plåt. Portomfattningen har en profilerad kant, profilerad inramning kring tympanon som har en infälld sten med det inristade och förgyllda året 1873, samt kungligt monogram för Oskar II. Porten har plåtfodrade pardörrar infällda i en karm av gjutjärn, vilken är stämplad FB (Furudals bruk). Portalen har en pyramidformad stentrappa samt smidda ledstänger som följer muren på var sida om porten.

Tornet har i norr och söder en smal och hög fönsteröppning av samma storlek och modell som vapenhusen samt ett stort rosettfönster över västra portalen, i höjd med tornkammaren. Klockkammaren har fyra rundbågiga ljudöppningar försedda med plåtklädda träluckor. I höjd med tornkrönens gavlar, över ljudöppningarna, finns små lunettfönster med vinkelrätt spröjsning och plåtförsedd solbänk. Tornkrönet har triangulära gavlar, med kraftigt profilerade lister samt bårdornamentik med blindingar och konsoler. Gavlarna bär sadeltak som förenas med tornspiran, och kröns var och en av en gulmålad fial med sporrstjärna. Tornet bär en åttakantig, spetsig spira som kröns av ett stort förgyllt kors på klot. Spiran och gavlarna är täckta med svartmålad plåt.

De gråmålade fönstren har träkarmar samt träramar med rutig spröjsindelning. De bredaste fönstren har mittpost och två tvärposter samt rundbågig överram. De smalare fönstren i torn och förstuga saknar mittpost. Rosettfönstren är samtida med samma färgsättning, de har ramar med elegant bladspröjsning i gotisk stil.

Interiör

Kyrkorummet är treskeppigt. Över mittskeppet täcker ett högt rundbågigt och slätputsat valv. Platta, tak med kassetindelning täcker sidoskeppen. Valv och tak bärs av gjutjärnspelare fodrade med trä. Pelarna har formen av fyra kopplade halvkolonner, med knektar i överdel och bas med hög sockel i nedre delen. Kolonner och bas är marmorerade i olika nyanser. I anslutning till pelarnas knektar vilar valvens bärlinor. Avfärgning har skett i en gråvit skala.

Gångarna är belagda med gjuten cementsten. Enstaka stenar är märkta *OHS 1872*, efter tillverkaren Olof Hansson i Östansjö. I bänkkvarteren ligger trägolvet, till större delen ursprungliga, kilsågade bräder, delvis smalare bräder lagda vid reparationer 1939-40.

Dörrarna mot förstugorna är infällda i rundbågiga nischer som har ett brett profilerat listverk som omfattning. Dörröppningarna har raka överstycken och är försedda med pardörrar, varje dörr har fem speglar och dörrarna är målade i en grå skala. Över norra dörröppningen finns en öppning försedd med galler, den hör samman med varmluftssystemets fläkt som är placerad i källaren.

I höjd med läktaren, bakom orgeln, har västra gaveln en gördelbåge med blind nisch mot tornet. Den motsvarar och speglar sig i korets öppning mot absiden i öster. Långhuset skiljs från korabsiden genom en kraftigt profilerad gördelbåge i mittskeppets förlängning. Kring öppningen står utkragande väggpelare, vars kapitel fogas samman med bärlinornas listverk. Valvet i absiden skiljs från väggytorna genom en kraftigt profilerad gesims med vägglist, konsoler och blinderingar. Gesimet har sin förlängning i sidopelarnas krön. Fönstren i absiden delas på mitten av sakristians tak, dolt bakom korskranket. Deras överdel bildar en fönsterkrans i den öppna delen av absiden över sakristian. Deras nedre del lyser upp själva sakristian.

Koret är placerat framför absiden. Därbakom skiljer ett skrank kyrkorummet från sakristian. Skranket kröns av en bred profilerad list med en figursågad fris i form av masverk med blad.

Kyrkan planerades med sidoläktare som skulle nås genom trappor, från norra och södra förstugans vind. För ändamålet skapades även dörröppningar över sidoingångarna. Sidoläktarna uppfördes aldrig och läktardörrarna togs bort på 1930-talet, samtidigt igenmurades öppningarna i liv med väggen. I förstugaen kvarstår trappdörrarna som leder till vindarna över dessa, vilka skulle utgöra tambur till läktaringångarna. Av läktarna utfördes endast den monumentala läktaren i väster.

Öppningarna har djupa rundbågiga nischer med enkla dörrar, av samma modell och färgsättning som sidodörrarna.

Sakristian är inrymd i absiden, bakom ett skrank. Rummet har putsat platt tak och putsade väggar. Dörrarna, målade i gråa nyanser, har raka överstycken och fem speglar med kantlister. Golvet består av färgsatta bräder. Skåpväggen i väster tillkom 1941.

Förstugorna i norr och söder har slätputsade väggar som i kyrkorummet. De har pardörrar mot kyrkorummet, vilka på insidan flankeras av två enkla dörrar av samma modell. Dörrarna har fem speglar var och färgsättning i gråskala. Förstugaen har höga fönster i norr och söder.

Tornets vapenhus har sidotrappor av trä, med förbyggd underdel. De leder till tornkammaren, vilken täcks av ett valv, och vidare till läktaren. Under trapporna har förråd och wc inretts. De invändigt brädfodrade ytterdörrarna är gråmålade. Pardörrarna mot kyrkorummet är av samma modell som i sidoingångarna, de har dock en mörkare färgsättning.

Tornets vapenhus har fasta innanfönster utan spröjsning. Långhuset och sakristian har innanfönster med samma indelning och mått som ytterrarnarna. Invändigt är solbänkarna fodrade med brädor, vilka i långhuset har plåtrännor för avrinning av kondensfukten från fönstren. Fönstersnickerier och solbänkar är gråmålade.

Inredning och inventarier

Kyrkans altarpupsats i barockstil är tillverkad 1706 av bildhuggaren Daniel Körtz i Stockholm. Den bildar en portik som bär en mycket rik ornamentik av förgyllda sniderier som omfattar bl.a. akantusblad, bandornament, Gudslamm, fristående änglafigurer och ornament, en kartusch med bibelcitat och en Kristusmedaljong med rik ornamentik i inramningen. Medaljongen kröns av ett monumentalt förgyllt kors infällt i portikens öppning. Portiken har ett kraftigt profilerat överstycke, rundbågigt med horisontella sidoavsatser. Pilastrarna har korintiska förgyllda kapitel och bär på de yttre sidorna förgyllda sniderier med påkostad bladornamentik. Portiken inramas av två storskaliga änglafigurer. De står på socklar, skulpterade i trä, vitmålade för att efterlikna marmor.

Altarbordet är uppställt mot portikens sockel och ingår i altaranordningens scenografi. Altarpupsatsen var på 1940-talet övermålad i vitt och guld. Den har nu återfått sin ursprungliga färgsättning, marmoreringar i grågrönt med förgyllda ornament med blåa fält.

Altaranordningen inramas av två nummertavlor från 1774, uppsatta mot skrankens sidoväggstycken. De är präglade stilmässigt av rokokon och har förgyllda ramar med rika sniderier som ligger mot ett gråmålat bakstycke med samma kontur.

Altarringen är sluten, halvrund och ansluter till gavelmurarna. Barriären har svarvade balusterdockor med profilerade under- och överliggare, den övre stoppad med brun klädsel. Den har en gråmålad sockel som bildar knäfall, även den med brun klädsel. Barriären är vitmålad och har två grindar.

Mot södra sidoskeppets östra gavel finns ett sidokapell med dopfunt och ett altarskåp som antas vara tillverkat i Enånger på 1510 eller 1520-talet, i Haken Gulleasons ateljé. I skåpet framställs en stående Maria i gloria, bärande barnet. På dörrarna avbildas bland andra Sankta Gertrud och Sankta Katarina. Dopfunten som anskaffades 1669 är tillverkad av kalksten av bildhuggare mästare Simon Hack från Boda. Den är uppförd av tre stenblock och har cuppa, skaft över en bred fot. Den oktagonala formen speglas i hela dess höjd.

Predikstolen tillverkades på 1870-talet för nya kyrkan men ljudtaket härrör från gamla predikstolen och är ombyggt för ändamålet. Predikstolen är uppställd mot en av pelarna på norra sidan, i höjd med andra travén. Korgen står på en svarvad pelare förankrad i golvet. Den är oktogonal, med svagt böljande sidor, profilerad över- och underliggare, avknoppning med förgyllda sniderier i underdelen över stolpen samt en krans med snidade palmbblad i nedre delen. Trappan är svagt böjd mot norr och ansluter till korgen på östra sidan. Den har i räckets samma utformning som korgen. Det ombyggda ljudtaket har samma oktogonala grundform som bär en mycket rik delvis förgylld ornamentik med lister, bårder, sköldar med monogram i flera led samt ett förgyllt kors som kröning. Korg och tak är vitmålade med förgyllda detaljer. Till huvuddragen är predikstolen nygotisk; timglaset härrör från gamla predikstolen.

Gamla predikstolens korg är bevarad och för närvarande uppställd i norra delen av koret. Den är tillverkad 1647 av Peder Snickare, i typisk provinsiell senrenässansstil. Korgen har fem sidor med fältindelningar och kolonetter, speglar och profiler i nedre del och rundbågiga omfattningar i de övre samt kraftigt profilerad överliggare. Den har marmorerad bakgrund, i gråblått med rödmålade detaljer.

Kyrkan har öppna bänkrader fördelade på fyra större kvarter samt två kvarter i koret med tvärställda bänkar. Huvudkvarteren indelas av mitt-, tvär- och sidogångar. Bänkraderna har böjda gavlar med sniderier i överdelen. De bakre och främre bänkraderna har skärmar, med speglar som bildar rombiska mönster. Bänkarna är målade i en grågrön färgskala och speglarna är marmorerade. Bänkkvarteren har brädgolv. Korbänkarna är delvis inbyggda i korpodiet, som tillkommit senare. Ursprungligen rymde kyrkan 1500 sittande besökare, bänkarna reducerades på 1930-talet och gjordes glesare; antalet platser minskade till ca 1000.

Över mittgången hänger tre ljuskronor, varav en är av mässing och två är s.k. kristallkronor. Kristallkronan i väster är från 1700-talet; den stora kristallkronan närmast koret är en gåva från 1872 av Per Löf, patron vid Furudals bruk. Malmkronan i mitten är en gåva från 1740 av ägarna till Dalfors bruk, och graverad med donatorernas namn. Inga ljuskronor är elektrifierade. I förlängningen av kronornas hängstänger, i höjd med mittvalvet, installerades på 1990-talet bladfläktar, för att fördela värmen bättre i kyrkorummet.

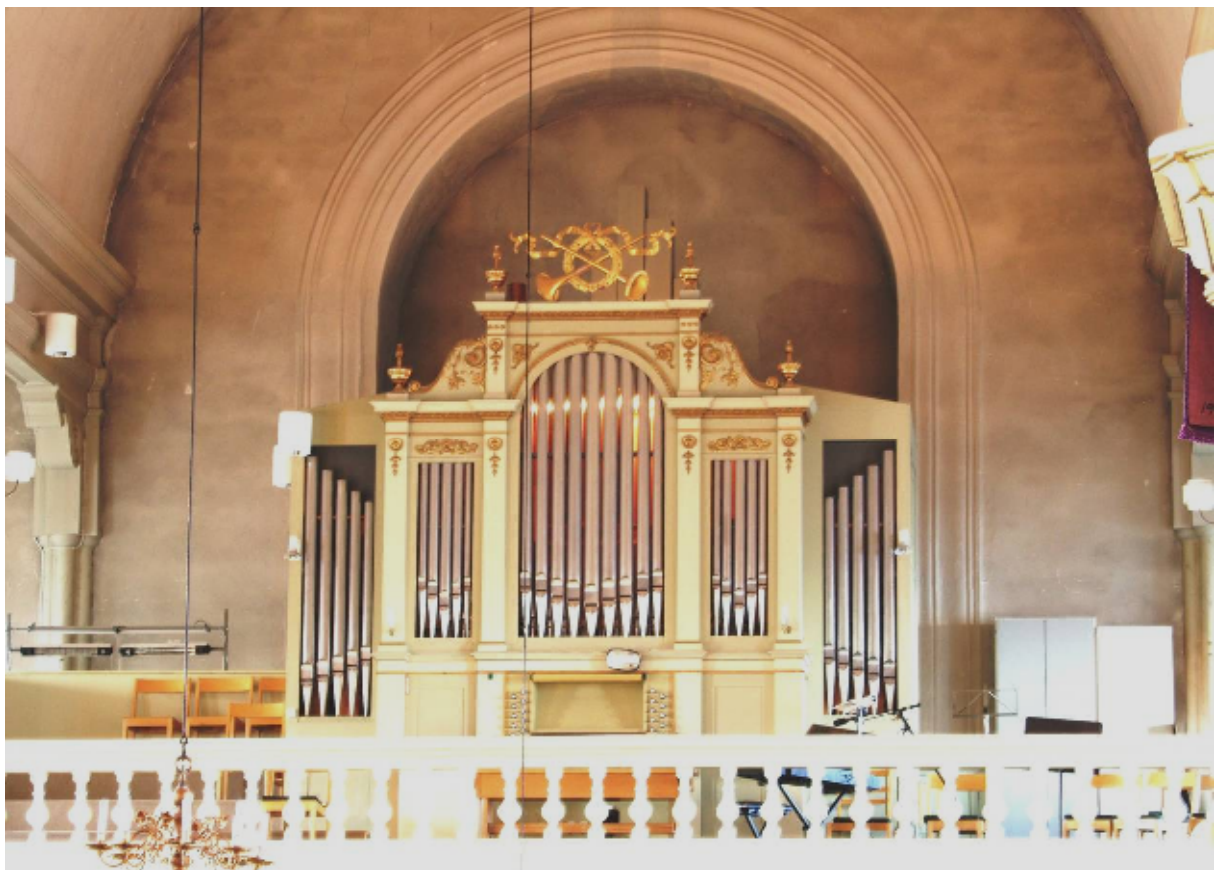
Ljusarmaturerna som hänger mellan pelarna har tillkommit på 1970-talet, formgivna av konstnären Tomas Hellström i Rättvik. I sakristian hänger två ljuskronor, varav den ena av mässing med sex ljuspipor och krönt med en drake, omnämns redan 1631 men kan vara äldre. Den andra är en mindre kristallkrona, troligen från 1800-talet.

Kyrkorummets västra sida upptas av en monumental, vitmålad orgelläktare. Den vilar på fyra kolonner och hänger delvis i mittskeppets två bakre pelarrader. Läktarbarriären har räcke med svarvade balusterdockor, hög och kraftigt profilerad underliggare samt profilerad överliggare. Läktarorgeln byggdes 1902 och ombyggdes 1957 av Åkerman & Lund, till ett verk om 20 stämmor. Samtidigt utvidgades fasaden med sidosektioner, efter ritningar av arkitekt Karl Martin Westerberg. Läktaren nås genom sidotrappor i tornets vapenhus och från tornkammaren finns en ingång förlagd bakom orgelfasaden.

Kyrkans första orgel omnämndes 1878 som en ”liten orgel” byggd av Per Johan Johansson i Dalbyn. Troligen svarade han även för fasadens utformning. Efter att länge ha varit borta finns denna orgel åter i kyrkan, tillfälligt uppställd norr om koret.

Flera medeltida träfigurer hör till kyrkans äldsta inventarier; Sankt Erik stående, iförd rustning och mantel anges vara från 1400-talets slut. Sankt Kristofferfiguren som bär en kvinnofigur på axeln anses vara ett lokalt arbete från 1500-talet. Till samlingen hör även en Sankta Katarinafigur från omkring 1520.

I tornet hänger två klockor. Den stora härstammar från gamla kapellet och är gjuten 1620 och omgjuten 1652. Lilla klockan är äldst, omgjuten redan 1631, därefter 1872 och 1894.

Kulturhistorisk karakteristik och bedömning

Ore kyrka byggdes 1870-1874, efter ritningar av slottsarkitekt Ludvig Hawerman, som även ritade Boda och Siljansnäs kyrkor, samt Härnösands domkyrka. Siljansnäs, som är något äldre, utgjorde förebild för Ore kyrka. Byggnaderna har stora likheter såväl ut- som invändigt samt beträffande inredningen. Utvändigt och även invändigt präglas byggnaden främst av en stilblandning där nygotik, nyromansk stil och nyklassicism sammanflätas.

Ursprungliga drag i exteriören är ingångsdörrarna, fönstersnickerierna och yttertaket spåntäckning. De putsade fasaderna med dekorativa listverk är också i behåll, fast vid den senaste stora renoveringen 1962 frångicks den traditionella kalkavfärgningen till förmån för en KC-färg.

Interiören är också välbevarad i sina huvuddrag. Karakteristiskt är det treskeppiga långhuset med mittvalv och pelarrader. Gjutjärnsplattorna och gångarnas golv av gjuten cementsten skänker lokal särprägel. En stor del av inventarierna och altarprydnaden härrör från gamla kapellet men bänkinredningen, läktaren och den ombyggda predikstolen är samtida med byggnaden.

Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön

- Den välbevarade och oförändrade exteriören är representativ för periodens övergång till de så kallade nystilarna. Fasaddetaljerna är i huvudsak ursprungliga.
- Den fasta inredningen är i huvudsak densamma som då kyrkan invigdes 1874. Med sin patina utstrålar den en starkt historisk atmosfär. Kyrkorummet är i sitt slag ett av stiftets mest välbevarade.
- Kyrkomiljön vid Oresjön är synnerligen känslig för förändringar.
- Kyrkogårdsinventering krävs för klassning av de kulturhistoriskt mest värdefulla gravarna. Nämnas skall graven över brukspatronsläkten Clason från Furudal, med sarkofag i gjutjärn.
- Prästgårdsbyggnadernas betydelse för förståelsen och upplevelsen av miljön

Källor och litteratur

Otryckta källor

Riksantikvarieämbetets antikvarisk-topografiska arkiv (ATA): Bygghandlingar, remisser

Västerås stifts arkiv (VS):

- E IV B: 84, Beskrivning över Ore församlings nybyggda kyrka, att bifogas kyrkoinvignings- och visitationshandlingarna av den 23 och 24 juni 1874

Litteratur

Ahlberg, H. 1996. *Dalarnas kyrkor i ord och bild*

Ore kyrka 1972. Kyrkoberskrivning

Sjögren, Josef: 1952. *Orgelverken i Västerås stift*

Redaktionella uppgifter

Dagar för inventering: 2005-11-16 och 2006-09-21

Fältinventering: Jean-Paul Darphin och Rolf Hammarskiöld

Kulturhistorisk karakteristik och bedömning: Jean-Paul Darphin, efter samråd med referensgrupp utsedd av Västerås stift

Rapportsammanställning och foto: Jean-Paul Darphin, en ytterligare bearbetning gjordes av Rolf Hammarskiöld 2006-10-25

Sammanställning av viktiga händelser för kyrkan, relaterade till källor

(Händelserna före 1870 rör byggnader som inte till någon del finns kvar)

År	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1500-tal	Nybyggnad	Nytt stenkäppl uppfoers vid Björknäsudden		Ore kyrka, 1972 Ahlberg, 1996
1560-1599	Ändring - ombyggnad	Utvidgning; rektangulärt långhus, 19 x 11 m. Vapenhus och sakristia i söder		Ahlberg, 1996
1607		Ore bildar egen kyrkoförsamling, avskiljs från Orsa		
1607	Kyrkogård	Första kyrkogården anläggs troligen vid kyrkan. Senare anlades en kyrkogård på Lukohol		Ahlberg, 1996
1731	Upprustning- Klockstapel	Reparationer på klockstapeln		Ahlberg, 1996
1872	Rivning- Kapellet	Stenkäpplens rivs, stenar och annat material återanvänds i nya kyrkobygget		Ore kyrka, 1972 ATA
1870-1874	Nybyggnad	Första grundstenen lades den tredje februari 1870. Sedan grunden under vintern 1870 blivit lagd, vilade arbetet till våren 1871, då det återupptogs och fortgick till 1874. Sockeln utfördes av huggen sten och murarna uppfördes av gråsten, med inslag av tagel och kalksten i öppningar och avjämnande skift. Kyrkan togs i bruk den 21/6 1872. Vid kyrkans officiella invigning den 23-24/6 1874 omfattade församlingen 2847 personer	Arkitekt Ludwig Hawerman Byggmästare Björk Anders Jonsson	Ore kyrka, 1972 Ahlberg, 1996
1878	Fast inredning - orgel	Kyrkans första orgel installerades, ett relativt litet verk	Orgelbyggare Per Johan Johansson i Dalbyn	Sjögren, 1952 ATA
1902	Orgel	Ny orgel installeras på läktaren		
1928	Kyrkogård	Utvidgning av kyrkogården på Lukohol ”Ovanför prästgården, mot söder vid vägen till Dalbyn”		ATA
1939	Ändring – ombyggnad, interiör	Valv och väggar ommålades Antalet bänkar reducerades genom att glesa ut raderna. Koret utökades genom att de främsta bänkraderna borttogs Dörröppningarna till aldrig förverkligade sidoläktare igenmurades. Centralvärme med lågtryck installerades Panncentralen inrättades i källare under norra förstugan.	Arkitekt Magnus Dahlander	Ahlberg, 1996 ATA
1940		Inredningssnickerierna ommålades. Färgsättningen ändrades inte mycket, men marmorerade fält tillkom i bänkskärmar	Arkitekt Erik Lundberg	

1941	Ändring - ombyggnad	Ny skåpinredning tillkommer i sakristian, mot västra väggen	Arkitekt K M Westerberg	ATA
År	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1950		Spirans kors förgylldes Oljeeldad centralvärme installeras. Värmen fördes ut i kanaler under golvet		ATA
1957	Orgel	Orgelverket ombyggdes till 20 stämmor av Åkerman och Lund (förslag av Oskar Lindberg) Orgelns nya fasadsektioner ritades av K M Westerberg		ATA
1958	Upprustning- Kyrkan	Ommålningsarbete, inredningen; bl.a. bänkar, fönster; montering av innanfönster; installation av varmluftsanläggning med fläkt, delv. nya värmeelement; oljepanna, pannrum. Ommålning, tak, väggar, inredning. Delvis ändring av kulörer. Omförgyllning av inredning. Ny elinstallation, ny belysning, nya armaturer		Anteckn. kyrkan ATA
1962		Kyrkans fasader lagas och stryks med KC-färg (aktivan, från Karta och Oaxen) Spåntaket repareras Inre ommålning sker Elsystemet förnyas		ATA
1973	Kyrkogård	Utvidgas mot nordväst, med parkering väster om det utvidgade området		Församlingen ATA
1974	Ändring- Inredning	Vapenhuset isoleras (varmbonas). Belysningen kompletteras med tio takkronor		Ahlberg, 1996 ATA
1979-1980	Uppförande- kapell- Ekonomibygn.	Byggnad med multifunktioner uppförs väster om kyrkan, strax utanför kyrkogårdsmuren. Den innehåller; kapell (Mariakapellet), verkstad, förråd, garage, personalrum	Contecton arkitekter	Församlingen ATA
1988	Vård/underhåll - torn	Delar av tornets takspån byts ut. Tjärstrykning sker		
1992	Renovering- Tak	Delar av takspånet byts ut; två bestrykningar med tjära		ATA
1994	Vård/underhåll - fönster	Fönstren genomgick stor inre och yttre renovering		
1999	Teknisk installation, värme	Ny pelletseldad panna installerades i Mariakapellet, väster om kyrkan. Varmluft förs in i kyrkan via fläktsystem över norra ingången I mittskeppet installeras bladfläktar för att fördela varmluften bättre i kyrkorummet		